

ни на XX век)“ на Елена Владова излезе през 2006 г. (Издателство “Бета прес плюс”, С., 226 с.) и съдържа 16 цветни и 21 черно-бели илюстрации. Тази научна разработка е първо по рода си писмено изследване в театрознанието за куклен театър в България.

Въпреки че в него се прогължават някои предишни анализи и наблюдения на Елена Владова, тук вниманието е насочено към *универсални положения в техниката на актьора в кукления театър*. Открити от романтиците (Хайнрих фон Клайст и неговата теория за марионетката, Жорж Санд – за импровизацията и типажа в кукления театър), усъвършенствани от теорията на Гордън Крейг за свръхмарионетката и обогатени от модернизма, тези техники оставят следи в културата и на българските куклени актьори. Заедно с наследените от народната култура *“опитности”* при детските игри-спектакли и игри с кукли, в по-новите времена те успяват да обогатят майсторството на кукловода. Различните влияния върху техниката на актьора в българския куклен театър го превръщат в уникално явление на фона на общото развитие на кукленото изкуство.

Освен теоретичната насоченост, в изследването присъства и един поглед към историческото развитие и натрупването на *“опитности”* при актьора в кукления театър. Някои от фактите се публикуват за първи път. Проблемът за намирането на центъра на тежестта на куклата и на актьора, за тяхното хармонизиране е актуален и днес. Върху него се гралят много от съвременните търсения не само на кукления, но и на драматичния актьор. Става въпрос за майсторско владение на техники и похвати, които могат да изразяват по уникален начин мисли, действия и емоции в съвременността.

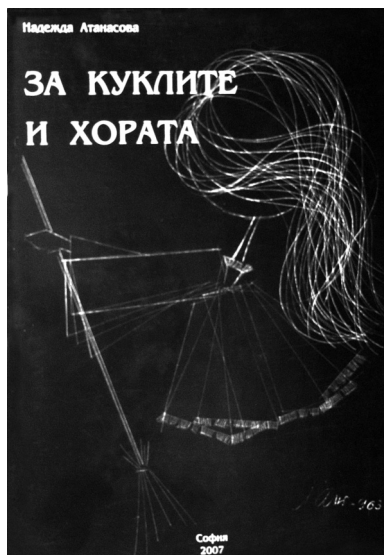
Освен изследователско, намерението на автора е да *образова актьора в кукления театър* и да му покаже пътища, които биха могли да го обогатят и да го развият като майстор и професионалист.

Новата книга на Елена Владова е ценен научен труд с историческа, теоретична и научна стойност и може се ползва от поколения студенти и изследователи в областта на театъра.

Проф. Славчо Маленов

За куклите и хората

Познавам Надежда Атанасова като един от най-известните и активни автори на исторически и естетическо-теоретични изследвания в областта на кукления театър. Свързвайки творческия си път с кукленото изкуство, тя непосредствено познава художествената му реализация, като участва в живота му чрез своята активна рецензентска и публицистична дейност. Покойният вече театрален критик проф. Димитър Канушев, след като изброява имената на няколко кукленотеатрални критици в своята студия-изследване за кукленотеатралната критика, отделя особено внимание на дейността на Надежда Атанасова. Съгласна съм с неговото мне-

ние и затова си позволявам да го цитирам: “Тук, разбира се, задължително ще отделя място за постигнатото от Надежда Атанасова, най-плодовитата от всички. Атанасова не само е най-плодовита, но и интересите ѝ са най-широки. Освен това нейните публикации най-определено я представят именно като “критик”, а не просто като “театровед”. В печата ще намерим редица отзиви, рецензии, информации и обзорни статии, подписани с нейното име... Можем да проследим по нейните статии, писани през няколко десетилетия, как критическият ѝ усет и разбирането ѝ за куклен театър са се

развивали, приближавали са се към менящото се своеобразие на театъра, към неговите радости и болки”.

Според мен една малка част от проблемите, които са занимавали теоретичната мисъл на Надежда Атанасова, са включени в предложената книга “За куклите и хората” (Издателство “Перфект консулт”, С., 2007, 80 с.). Но навярно авторката смята, че това са най-съществените въпроси на кукления театър. Във всяка студия личи оригиналното мислене на Надежда Атанасова, умението ѝ да извлече и обобщи рационалните зърна в творческия процес на българското куклено изкуство. Нейната теза за роделите белези и видови граници на кукленото изкуство са първите и бих добавила – засега единствените в кукленотеатралната литература. Същото е валидно и за студията, третираща връзката между кукления театър и неговата драматургия, за съпоставката и взаимоотношението между различните кукленотеатрални жанрове, за специфичния творчески климат на кукленото представление в сравнение с драматичния театър. Изследвайки структурата на театралните кукли, Надежда Атанасова изследва историческата им поява в кукления театър като творческа необходимост.

Книгата “За куклите и хората” не е просто сбор от теоретични положения, а авторката ги извлича от опита на българския куклен театър, като се уповава на спомените на конкретни творци от най-големите наши куклени театри. Така тя свързва всички процеси в кукленото изкуство с цялостната картина на българската култура.

Искам да завърша с това, че, създавайки своя фундаментален труд “Метаморфози на кукления театър през XX век”, световноизвестният теоретик на кукленото изкуство проф. Хенрик Юрковски се основава и на данни от статии на Надежда Атанасова. Като уверение за това той включва нейното име в библиографията на книгата.

Проф. г. изк. Дойчина Синигерска